

Revizuirea normelor privind ajutoarele de stat pentru CDI

Notă explicativă

Propunerile de revizuire a Cadrului privind ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare se bazează în mod direct pe rezultatele verificării adecvării. Această evaluare cuprinzătoare a politicilor a fost efectuată pentru a stabili dacă normele privind ajutoarele de stat, care au fost incluse în modernizarea ajutoarelor de stat, sunt „adecvate scopului”. Rezultatele preliminare ale verificării adecvării sunt prezentate în Documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind verificarea adecvării, publicat la 30 octombrie 2020¹.

Rezultatele evaluării de verificare a adecvării au confirmat faptul că normele generale privind ajutoarele de stat pentru CDI puse în aplicare în 2014 au funcționat în mod corespunzător și au contribuit la promovarea activităților CDI în UE fără a denatura excesiv concurența. În feedbackul transmis, părțile interesate au recunoscut, la rândul lor, că este important ca aceste norme să rămână stabile, după ce s-a parcurs o curbă abruptă a învățării în urma revizuirii modernizării ajutoarelor de stat.

Cu toate acestea, evaluarea de verificare a adecvării a evidențiat că mai sunt necesare o serie de revizuri tehnice specifice care să facă aplicarea normelor încă și mai simplă și clară, revizuri prevăzute atât în Cadrul privind ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare, cât și în articolele relevante din Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare. De asemenea, evaluarea a reliefat necesitatea actualizării normelor, astfel încât acestea să țină pasul cu evoluțiile pieței și ale tehnologiei, facilitând astfel dubla tranziție a economiei europene.

Practic, dispozițiile Cadrului privind ajutoarele de stat pentru CDI sunt completate prin Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare („RGECA”), care stabilește condiții de compatibilitate *ex ante* pe baza cărora statele membre pot pune în aplicare măsuri de ajutor de stat fără a le notifica în prealabil Comisiei. Comisia efectuează, în paralel cu revizuirea cadrului privind ajutoarele de stat pentru CDI, o revizuire precis direcționată a RGECA, care va include și o modificare specifică a dispozițiilor relevante pentru RDI din Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare.

Pentru a aborda aspectele expuse mai sus, cadrul revizuit de norme privind ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare aduce următoarele îmbunătățiri precis direcționate:

(1) În primul rând, se aduc clarificări cu privire la următoarele definiții:

- a) *Definiția aplicabilă clusterelor de inovare.* Scopul revizuirii este de a clarifica faptul că centrele de inovare digitală, inclusiv cele din cadrul programului Europa digitală, pot îndeplini condițiile necesare pentru a fi considerate clustere de inovare în sensul definiției relevante deja prevăzute în cadrul CDI. Această modificare urmărește să clarifice lucrurile pentru toate statele membre și părțile interesate relevante cu privire la modul de acordare a sprijinului național centrelor de inovare digitală și nu modifică domeniul de aplicare al definiției actuale. În plus, această clarificare permite și să se explice în ce mod normele privind ajutoarele de stat sprijină deja priorități importante ale Comisiei, cum ar fi programele Europa digitală și Orizont Europa, care fac

¹ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance>

referire la necesitatea de a sprijini infrastructuri precum centrele de inovare digitală, stimulând colaborarea, stabilirea de contacte și soluțiile inovatoare.

- b) O altă clarificare precis direcționată vizează definițiile **cercetării industriale, dezvoltării experimentale**, precum și pe cea a activităților de **inovare de proces și organizațională**. Efectiv, din rezultatele verificării adecvării reiese că s-au solicitat clarificări cu privire la modul în care aceste definiții se aplică domeniilor IT și dezvoltării de software, inclusiv inteligenței artificiale și altor tehnologii digitale, care vor facilita punerea în aplicare a strategiei industriale și a Agendei digitale a Comisiei. Chiar dacă nu sunt menționate în mod expres în definițiile actuale, activitățile de C&D și inovare legate de digitalizare sunt deja incluse în mod implicit în definițiile existente. Prin urmare, clarificările avute în vedere nu ar insera decât o trimitere explicită la activitățile de digitalizare pentru a clarifica faptul că activitățile desfășurate în aceste domenii intră în domeniul de aplicare al definițiilor, sporind astfel previzibilitatea și securitatea juridică a normelor. Aceste clarificări nu influențează deloc domeniul de aplicare al definiției sau activitățile eligibile care fac obiectul acesteia.
- c) În ceea ce privește **activitățile de inovare ale IMM-urilor**, dovezile colectate în cursul verificării adecvării confirmă faptul că IMM-urile se confruntă în continuare cu eșecuri ale pieței care le afectează capacitatea de inovare, din cauza nivelului scăzut de absorbție a activităților de digitalizare și/sau a dificultăților de acces la servicii de sprijinire a inovării. În această privință, verificarea adecvării a confirmat că normele relevante privind ajutoarele de stat pentru CDI aplicabile ajutoarelor pentru inovare destinate IMM-urilor sunt în continuare valabile și pertinente. Singura neclaritate, pentru unele dintre părțile interesate, se referă la măsura în care ajutoarele pentru inovare destinate IMM-urilor (astfel cum au fost deja definite și prevăzute în normele existente) permit sprijinirea activităților de digitalizare (cum ar fi sprijinul pentru serviciile furnizate de infrastructurile de cercetare, infrastructurile tehnologice și clusterelor de inovare). De aceea, definiția pertinentă a fost rectificată astfel încât să explice și să clarifice în mod expres faptul că activitățile de mai sus sunt deja eligibile pentru acordarea de sprijin în temeiul măsurii existente. Această clarificare ar trebui să contribuie și la consolidarea sinergiilor cu prioritățile de investiții ale Comisiei stabilite în Strategia privind IMM-urile și în Strategia industrială.

- (2) În al doilea rând, se stabilește o definiție și se introduc criterii de compatibilitate în scopul de a permite acordarea de sprijin pentru infrastructurile tehnologice, astfel încât să se țină pasul cu evoluția pieței și a tehnologiei și să se stimuleze investițiile în cercetare, dezvoltare și inovare care facilitează dubla tranziție. Elementele menționate mai sus vor facilita și adoptarea inovațiilor, în special de către IMM-uri, care, cu ajutorul infrastructurilor tehnologice, ar putea aduce soluții inovatoare la provocările societale actuale, precum schimbările climatice și trecerea de urgență la digitalizare, în concordanță cu obiectivele Pactului verde și ale Strategiei industriale.

Normele revizuite prevăd că, spre deosebire de infrastructurile de cercetare, infrastructurile tehnologice urmează să fie utilizate preponderent de industrie, în special de IMM-uri, pentru a rezolva problema lipsei de instalații relevante și mai apropiate de

piață pentru testarea tehnologiilor noi și nepuse încă în practică, în scopul de a finaliza dezvoltarea acestora în vederea introducerii pe piață.

Revizuirea precis direcționată se bazează pe normele existente de compatibilitate a ajutoarelor de stat pentru CDI, în special pe cele care reglementează i) sprijinirea proiectelor de C&D pentru activitățile de dezvoltare experimentală (relevante pentru activitățile de testare și aplicare la scară largă a infrastructurilor tehnologice) și ii) ajutoarele pentru investiții destinate infrastructurii de cercetare.

Mai precis, condițiile de compatibilitate pentru infrastructurile tehnologice au fost stabilite după cum urmează:

- i) Definiția aplicabilă se bazează pe cea elaborată în Documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind infrastructurile tehnologice². Definiția a fost elaborată de DG RTD pe baza experienței dobândite în cadrul programului Orizont 2020 (definiția corespunde activităților de testare și de aplicare la scară largă în etapa de dezvoltare experimentală). În felul acesta se asigură consecvența terminologică dintre normele privind ajutoarele de stat și normele programului Orizont (adesea susținute de părțile interesate).
- ii) Infrastructurile tehnologice vor fi sprijinite în același mod ca și infrastructurile de cercetare, sprijinul urmând să se limiteze la costurile de investiții.
- iii) În ceea ce privește nivelul ajutorului (intensitatea ajutorului), intensitatea de bază a ajutorului se va baza pe cea aplicabilă activităților de dezvoltare experimentală (25 %), dat fiind că infrastructurile tehnologice sunt implicate în activități de testare tehnologică și de aplicare la scară largă într-un stadiu de dezvoltare experimentală³. Astfel, statele membre nu vor mai fi obligate să aloce ajutoare pentru investiții pentru fiecare proiect de dezvoltare experimentală realizat de anumiți utilizatori ai unei infrastructuri tehnologice (ceea ce generează o sarcină administrativă importantă), ci vor putea, în schimb, să sprijine investițiile într-o infrastructură tehnologică într-o singură etapă.

(3) În al treilea rând, următoarele revizuiuri vor aborda problema sarcinii administrative disproporționate cu care s-au confruntat statele membre la punerea în aplicare a măsurilor de sprijin prevăzute în Cadrul pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare:

a) Cadrul CDI revizuit stabilește norme privind metodologia simplificată de calculare a costurilor indirecte ale proiectelor de C&D.

În acest sens, propunerea de revizuire introduce o simplificare a calculării costurilor eligibile pentru proiectele de C&D, permițând aplicarea unei metodologii simplificate de calcul al costurilor indirecte. În prezent, normele RGECA nu le permit statelor membre să utilizeze opțiuni simplificate în materie de costuri decât dacă proiectele sau activitățile sunt finanțate cel puțin parțial printr-un fond al Uniunii (de exemplu, Orizont – fondurile ESI).

² <https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/0df85f8b-7b72-11e9-9f05-01aa75ed71a1>

³ în cazul în care se efectuează o evaluare detaliată, intensitatea uzuală a ajutorului poate fi majorată la cel mult 40 % pentru notificările individuale.

Rezultatele verificării adecvării au evidențiat necesitatea aplicării pe o scară mai largă a opțiunilor simplificate în materie de costuri pentru calcularea costurilor eligibile. Deseori, costurile eligibile indirecte reale sunt dificil de verificat și demonstrat, drept pentru care utilizarea unei opțiuni simplificate pentru costurile indirecte simplifică în mod semnificativ acordarea de ajutoare pentru proiecte de C&D de către autoritățile de management. În plus, verificarea adecvării subliniază că nu se justifică excluderea de la această posibilitate a proiectelor de C&D finanțate din resurse pur naționale (inclusiv fondurile Mecanismului de redresare și reziliență). Deși metodologia simplificată de calcul al costurilor în ceea ce privește costurile indirecte a fost acceptată într-o serie de cazuri C&D notificate anterior, această practică nu a fost încă oficializată.

b) De asemenea, se clarifică faptul că monitorizarea caracterului auxiliar al activităților economice, definit la punctul 20 din Cadrul CDI, se aplică pe o perioadă de 10 ani.

Trebuie să se asigure coerența cu perioada de prescripție de 10 ani prevăzută în Regulamentul de procedurăⁱ, și anume termenul după expirarea căruia Comisia nu dispune de mijloace juridice pentru a solicita recuperarea ajutorului acordat și pentru a evita la infinit obligația de a efectua o monitorizare, dat fiind că, după 10 ani, până și cele mai scumpe echipamente de laborator de C&D se depreciază aproape în totalitate.

Nu există nicio îndoială că în ziua de azi avem și mai mare nevoie de norme simple privind ajutoarele de stat pentru CDI. Preconizăm că modificările tehnice precis direcționate aduse acestor norme vor orienta statele membre în punerea în aplicare neîntârziată a programelor de sprijin public (mobilizarea investițiilor private) și vor ajuta întreprinderile, dar și institutele de cercetare, să dezvolte noi tehnologii. La rândul lor, aceste noi tehnologii vor constitui punctul de plecare de la care produsele și serviciile verzi și digitale vor ajunge pe piață, transformând economia europeană în concordanță cu Pactul verde/Europa digitală pentru 2030/2050. Datorită acestor norme mai clare, statele membre vor putea, la rândul lor, să reducă intervalul de timp dintre depunerea cererii și acordarea efectivă a banilor.

ⁱ [Regulamentul \(UE\) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene](#), JO L 248, 24.9.2015, p. 9.